

Рецензія
офіційного рецензента
доктора мистецтвознавства, доцента,
завідувача кафедри теорії музики
Харківського національного університета мистецтв
імені І.П. Котляревського
Александрової Оксани Олександрівни
на дисертаційну роботу **Лю Тін**
**«МИСТЕЦТВО СПІВУ ТА ТАНЦЮ ЯК ХУДОЖНЯ ЦІЛІСНІСТЬ:
ІСТОРИКО-СТИЛЬОВИЙ ТА ФЕНОМЕНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ»**,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю **025 Музичне мистецтво**

Актуальність теми дисертаційної роботи полягає в тому, що і в світовому, і в українському музикознавстві взаємодія співу та танцю досить ще є недостатньо вивченою. Дослідниця виокремлює *спів у балеті як тип художньої цілісності*, визначає його як *музично-театральний твір у сценічному часопросторі*. Ця концепція є новою, а підхід до вивчення цього явища в історичній площині західноєвропейської культури і у хронотопі сучасної України – новаторським.

В поданій до захисту дисертації Лю Тін слушно наголошується, що спів у балеті впізнається в партитурі балету і має свої естетичні функції, тому, на думку рецензента, вивчення цього явища з точки зору його образно-естетичних, психологічних, формотворчих і комунікативних механізмів є актуальним і перспективним.

Новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що у музикознавстві *вперше* обґрунтовано когнітивну теорію, присвячену співу та хореографії як формі мистецького синтезу від генези до сучасних проявів. В історичному дискурсі представлено вокальні твори доби європейського бароко – арії А. Скарлатті, А. Страделли, А. Вівальді, Г.Ф. Генделя; балетні вистави: «Пульчинелла» І. Стравінського, «Дитя та чари» М. Равеля; «Маленький принц» за мотивами повісті А. Сент-Екзюпері).

Розкриття теми взаємодії співу та танцю неможливо, за думкою автора, без опори на «здатність до інтерпретаторства» цілого колективу постановників

(режисера, хореографа, диригента) та виконавців. «Звідси роль, – підкреслює Лю Тін, – феноменологічного дискурсу розуміння специфіки мистецького синтезу і, зокрема, співу та хореографії в наш час» (с. 2).

В поданій до захисту дисертації підкреслюється думка про естетичні засади старовинної арії, яка тісно пов'язана з поетикою співу і танцю в різних конфігураціях вокальної та пластичної складової. Цікавим є спостереження, що французька *air de cour* генетично орієнтована на художньо-стильову єдність танцю та співу в сценічному просторі, тоді як, німецький варіант старовинної арії – більшою мірою на церковний стиль духовної кантати, пасіонів; а італійський – на оперний стиль (с. 121).

Новий системний погляд на поетику *homo choreus*, викладений у підрозділі 2.1 «Мовно-стильові “коди” мистецтва танцю та співу: порівняльний аналіз онто-семіотичних параметрів», дозволив Лю Тін виокремити чинники, що є спорідненими у вокальному та танцювальному мистецтві та «збігаються» в художню цілісність соно-тілесного образу людини.

В дисертації надано авторську дефініцію явищу «спів у балеті», що вивчається як форма синтезу мистецтва в його історико-стильовій та феноменологічній площині, і доведено, що «...це концепт мистецького синтезу, жанровий мікст, який складає співтворчість співаків та артистів балету, коли мовою самовираження та спілкування з публікою слугує не один орган відчуттів, а їх комплекс (слух, зір, тілесні рухи, танцювальна пластика), скерований на увиразнення соно-тілесної повноти буття людини) (с. 5).

Звернення до цієї теми Лю Тін визначило багатозначність смислів, поліжанрову та мовно-стильову синергійність дії танцю та співацького голосу. У висновках підкреслюється поліфункціональна природа дії танцю та співацького голосу на глядача/слухача і їх мультимедійна модальність в сучасних формах комунікації.

Представлено новий системний погляд на спів в умовах танцю через *історичний генокод*, структуру якого складають: *homo choreus*, театральний

хронотоп, єдність метро-ритму інструментальної музики та танцювальних рухів, персоніфікація вокалу через тембр людського голосу на основі танцювально-сюжетної драматургії, семантика вокального образу у танцювальній детермінації.

Дисертантка доходить висновку, що спів і танець як художня цілісність в кожному з мистецьких витворів тісно пов'язані з образом людини свого історичного часу, а принципи семантичного багатства суголосся співо-танцю відтворюються в різних національних культурах як *унікальна архетипічна єдність*.

Саме такий комплексний підхід допоміг Лю Тін вирішити проблему взаємодії мистецтв співу та танцю як цілісної семіотичної системи, знаки якої мають зворотні впливи на великих історичних дистанціях (підрозділ 2.1), і обґрунтувати теорію «співу в балеті» як систему різних наукових поглядів та оцінок (осучаснення історії, виконавської ре-інтерпретації та феноменології в підрозділі 2. 3);

Наукове та практичне значення дослідження полягає у використанні інформації та наукових положень в таких навчальних дисциплінах, як «Історія світової музичної культури», «Аналіз музичних творів», «Методологія теоретичного та історичного музикознавства», «Музична інтерпретація», «Музичний театр» для бакалаврів та магістрів вищих мистецьких закладів, а також як допоміжний матеріал для хореографів та музичних керівників театру.

З точки зору свого жанрово-стильового наповнення усі проаналізовані в дисертації твори являють собою доволі цікавий і неординарний художній синтез, в якому органічно переплелися різноманітні творчі ідеї і прийоми.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1) Типи функціональної єдності співу та танцю Ви означили як «синкреза», «синергія», «діалог». Але на сторінках Вашого дослідження є й інші визначення взаємодії співу та танцю, наприклад, «сполука», «інтеграція». Звідси питання: в чому їх відмінність? І як саме співвідносяться інтеграція і синергія?

2) Ви визначається сучасний музичний театр як мультимодальний. А чи можна прибрати слово сучасний і віднести мультимодальність до опери-балета доби XVII століття?

Ознайомлення з дисертацією **Лю Тін «Мистецтво співу та танцю як художня цілісність: історико-стильовий та феноменологічний аспекти»**, поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 025 – Музичне мистецтво, дає всі підстави дійти єдино можливого висновку: дисертантом розроблено оригінальну наукову концепцію, викладену в завершеному дослідженні, що відповідає чинним вимогам до робіт такого рангу за нормативними документами – відповідає вимогам пунктів 9, 11-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 30.12.2015, № 943 від 20.11.2019, № 607 від 15.07.2020) та на підставі Порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії, який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 979 від 21.10.2020).

Враховуючи високий ступінь актуальності обраної теми дослідження, достатній рівень обґрунтованості викладених положень і висновків, аргументації наукової новизни, повноту викладу центральних ідей у наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації (5 статтях, рекомендованих МОН України, 4 тезах), а також той факт, що в роботі не виявлені порушення академічної доброчесності, слід зробити такий висновок: **Лю Тін** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – Музичне мистецтво.

Доктор мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри теорії музики
ХНУМ імені І. П. Котляревського

Оксана АЛЕКСАНДРОВА